Alijäämien kattamisen lisäaikahakemus

Ahall 17.11.2026 § 382
2994/02.02.02/2026

Valmistelija(t)	Kari Janhonen, puh 044 717 2278, kari.janhonen(at)pshyvinvointialue.fi Anne Halttunen, puh 044 717 2076, anne.halttunen(at)pshyvinvointialue Arja Matsi, puh 044 718 6118, arja.matsi(at)pshyvinvointialue
Päätös	Aluehallitus päätti hyväksyä päätösehdotuksen sillä lisäyksellä, että aluehallitus valtuuttaa viranhaltijat tekemään korjauksia ja muutoksia siten, että korjauksilla ei ole vaikutusta euromääräisiin loppusummiin.
Esittelijä	hyvinvointialuejohtaja
Päätösehdotus	Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle hyväksyttäväksi täydennetyn hakemuksen alijäämien kattamisen määräajan jatkamiseksi 31.12.2029 saakka.
Ennakkovaikutusten arviointi	Alijäämien kattaminen vuoden 2026 loppuun mennessä on mahdotonta ilman lakisääteisten palveluiden vaarantumista. Hyvinvointialue tarvitsee alijäämien kattamiseen aikaa vuoteen 2029 saakka, jotta tarvittavat muutokset toiminnassa saadaan toteutettua.
Toimivallan peruste	Hallintosääntö § 36
Liitteet ja oheisaineisto	Esityslistan liitteenä: - Täydennetty hakemus alijäämien kattamisen määräajan jatkamiseksi 31.12.2029 saakka - Täydennetty hakemus alijäämien kattamisen määräajan jatkamiseksi 31.12.2029 saakka, muutokset merkitty vihreällä - Päivitetty tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimenpiteet 2026 – 2029,
Valmistelu	Pohjois-Savon hyvinvointialue hakee valtiovarainministeriöltä taseeseen kertyneiden alijäämien kattamiselle lisäaikaa 31.12.2029 saakka. Aluevaltuusto päätti 31.8.2026 § 49 lisäajan hakemisesta. Hakemuksen perusteena olevan tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimenpiteiden arvioitu taloudellinen vaikutus oli 151,5 milj. euroa.

Valtiovarainministeriö päätti 30.9.2026 käynnistää hyvinvointialuelain 13 b §:ssä tarkoitetun ennakollisen talouden ohjauksen menettelyn Pohjois-Savon hyvinvointialueen hakemuksen arvioimiseksi. Ministeriön mukaan menettely on tarpeen hakemuksen käsittelyssä tarvittavan riittävän tietopohjan saamiseksi. Menettelyssä käsiteltiin hyvinvointialueen talouden ja toiminnan tilannetta sekä erityisesti tuottavuus- ja taloudellisuussuunnitelmaa, jonka toimenpiteillä tavoitellaan alijäämien kattamista vuoden 2029 loppuun mennessä.

Ennakollisen talouden ohjauksen menettelyn ja siihen liittyvän jatkovalmistelun yhteydessä hyvinvointialue on päivittänyt alijäämien kattamisen lisäaikahakemusta sekä tarkentanut tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimenpiteitä, niiden toteuttamisedellytyksiä ja arvioituja taloudellisia vaikutuksia. Jatkovalmistelussa on vahvistettu erityisesti vuoden 2027 sopeutuskokonaisuutta tarkentamalla jo päätettyjä tuottavuustoimenpiteitä sekä lisäämällä uusia toimenpiteitä ja kohdentamalla niiden taloudellisia vaikutuksia aiempaa etupainotteisemmin. Tavoitteena on vahvistaa talouden tasapainottamista ja alijäämien kattamisen edellytyksiä aikaistamalla toimenpiteiden taloudellisia vaikutuksia.

Aluevaltuuston 31.8.2026 hyväksymän hakemuksen mukainen toimenpidekokonaisuus oli 151,5 milj. euroa. Päivitetyssä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa toimenpiteiden arvioitu vaikutus on noin 185 milj. euroa, joten toimenpidekokonaisuus on kasvanut noin 34 milj. eurolla. Lisäksi palvelujärjestelmäuudistuksen vaiheen II toimenpiteiden arvioitu tuottavuusvaikutus on noin 15 milj. euroa. Kokonaisuutena toimenpiteiden arvioitu tuottavuusvaikutus on siten noin 200 milj. euroa.

Avalt 31.08.2026 § 49

Valmistelija(t) Kari Janhonen, puh. 044 717 2078,
kari.janhonen(at)pshyvinvointialue.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Aluehallituksen päätösehdotus:

Ennakkovaikutusten arviointi

Alijäämien kattaminen vuoden 2026 loppuun mennessä on mahdotonta ilman lakisääteisten palveluiden vaarantumista.

Hyvinvointialue tarvitsee alijäämien kattamiseen aikaa vuoteen 2029 saakka, jotta tarvittavat muutokset toiminnassa saadaan toteutettua.

Toimivallan peruste Hallintosääntö § 36

Liitteet ja oheisaineisto

Esityslistan liitteenä:
- Tilinpäätös 2025
- Taloussuunnitelma 2026-2028
- Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma
- Valtiovarainministeriön rahoituslaskelmat
- Hakemus alijäämien kattamisen lisäajaksi
- Tuottavuusohjelman toimenpiteet 2027-2029
- R4 – Erikoissairaanhoidon uudistus, toimeenpanosuunnitelma, ah 1.6.2026 §186

Ahall 17.08.2026 § 247

Valmistelija(t) Kari Janhonen, puh. 044 717 2078, kari.janhonen(at)pshyvinvointialue.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä hyvinvointialuejohtaja

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle alijäämien kattamisen lisäajan hakemista vuoteen 2029 saakka.

Ennakkovaikutusten arviointi

Alijäämien kattaminen vuoden 2026 loppuun mennessä on mahdotonta ilman lakisääteisten palveluiden vaarantumista. Hyvinvointialue tarvitsee alijäämien kattamiseen aikaa vuoteen 2029 saakka, jotta tarvittavat muutokset toiminnassa saadaan toteutettua.

Toimivallan peruste Hallintosääntö § 36

Liitteet ja oheisaineisto

Esityslistan liitteenä:
- Tilinpäätös 2025
- Taloussuunnitelma 2026-2028
- Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma
- Valtiovarainministeriön rahoituslaskelmat
- Hakemus alijäämien kattamisen lisäajaksi

- Tuottavuusohjelman toimenpiteet 2027-2029
- R4 – Erikoissairaanhoidon uudistus, toimeenpanosuunnitelma, ah 1.6.2026 §186

Valmistelu

Pohjois-Savon hyvinvointialue hakee valtiovarainministeriöltä alijäämän kattamisajan pidentämistä.

Haettava uusi määräaika: 31.12.2029.

Perustelut hakemukselle

Hyvinvointialueen taseeseen kertyneet alijäämät vuosilta 2023–2024 ovat merkittävät, eikä niiden kattaminen vuoden 2026 loppuun mennessä ole mahdollista ilman olennaisia vaikutuksia lakisääteisten palvelujen saatavuuteen.

Valtiovarainministeriön rahoituslaskelmien mukaisesti rahoituskehitys on vuosina 2027–2029 erittäin niukka, eikä mahdollista alijäämien kattamista alkuperäisessä aikataulussa.

Lisäajan myöntäminen mahdollistaa hallitun ja sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisen kannalta kestävän talouden sopeuttamisen.

Alijäämän määrä ja kehitys

Hyvinvointialueelle on kertynyt alijäämää vuosilta 2023 ja 2024. Vuoden 2025 tilinpäätöksen perusteella talouden kehitys on kääntynyt ylijäämäiseksi, mutta kertynyt alijäämä on edelleen merkittävä. Vuoden 2025 tilipäätöksen jälkeen kattamatonta alijäämää on noin 123 milj.euroa.

Alijäämän tarkka määrä ja kehitys esitetään liitteissä olevissa talouslaskelmissa.

Alijäämän kattamissuunnitelma

Hyvinvointialueen aluevaltuusto on hyväksynyt tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman 4.5.2026 17 §, jonka mukaisesti alijäämät katetaan vaiheittain vuosina 2026–2029.

Ohjelma sisältää merkittävät rakenteelliset uudistukset, kustannusten kasvun hillinnän sekä toiminnan tehostamisen.

Toimenpiteet kohdistuvat mm. palveluverkkoon, henkilöstörakenteeseen, ostopalveluihin sekä toimintatapojen yhtenäistämiseen.

Arvio kattamissuunnitelman realistisuudesta

Hyvinvointialue arvioi, että alijäämä voidaan kattaa vuoden 2029 loppuun mennessä edellyttäen, että suunnitellut sopeutustoimenpiteet toteutuvat.

Riskitekijöitä ovat mm. kustannuskehityksen epävarmuus sekä palvelutarpeen kasvu, mutta suunnitelma sisältää riittävät toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi.